

regio- novosti

broj 14, rujan 2019.

SADRŽAJ

AKTUALNA TEMA

Prijedlog nove NUTS 2 klasifikacije
za Hrvatsku

REGIO-ANALIZA

BDP prema prijedlogu nove NUTS 2
klasifikacije

PRIMJERI DOBRE PRAKSE

Projekti zelene infrastrukture

REGIO-POJMOVNIK

Urbana morfologija

OBAVIJESTI

Događanja / Obrazovanje /
Edukativne aktivnosti drugih
institucija

REGIO-PUBLIKACIJE

Cities and Regions in Crisis: The
Political Economy of Sub-National
Economic Development

Handbook of Regional Growth and
Development Theories

Urban Morphology: An Introduction
to the Study of the Physical Form of
Cities

Čuvajmo okoliš – razmislite prije ispisa ove publikacije!

Prijedlog nove NUTS 2 klasifikacije za Hrvatsku

Uvodno o NUTS klasifikaciji

Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku (NUTS) je statistička klasifikacija koja služi za prikupljanje, obradu, analizu i publiciranje statističkih prostornih podataka na razini Europske unije (EU), a prvi put je uvedena 70-ih godina prošlog stoljeća. Osim toga, NUTS klasifikacija važna je za provedbu pojedinih politika EU-a poput kohezijske, koja klasifikaciju koristi za utvrđivanje iznosa financijskih potpora iz kohezijskih fondova za pojedina područja, ili politike državnih potpora, koja se u jednom značajnom dijelu oslanja na NUTS klasifikaciju za potrebe utvrđivanja maksimalno dozvoljenih razina tzv. regionalnih potpora¹.

NUTS klasifikacija ustrojena je hijerarhijski, što znači da se teritoriji zemalja članica dijele na tri NUTS razine – NUTS 1, NUTS 2 i NUTS 3. Osnovni kriterij pri uspostavi NUTS jedinica je broj stanovnika određenog područja. Prema klasifikaciji, razina NUTS 1 mora imati najmanje tri, a najviše sedam milijuna stanovnika; NUTS 2 najmanje 800 tisuća, a najviše tri milijuna stanovnika; a razina NUTS 3 između 150 i 800 tisuća stanovnika². U slučaju da cijela država ima manje stanovnika od donje granice zadane razine, cijela država članica smatra se jednom prostornom jedinicom prema NUTS-u za tu razinu. Trenutno EU ima 104 jedinice NUTS 1 razine, koje se dijele na 281 jedinicu NUTS 2 razine, a koje se opet dijele na 1.348 jedinica NUTS 3 razine.

Za zemlje članice najveću važnost ima definiranje jedinica NUTS 2 razine, budući da je vrijednost bruto domaćeg proizvoda (BDP) po stanovniku za svaku pojedinu NUTS 2 jedinicu jedan od ključnih kriterija za utvrđivanje ukupnog iznosa koji se zemlji članici stavlja na raspolaganje kroz fondove kohezijske politike te je isključivi kriterij za utvrđivanje maksimalne stope sufinanciranja³.

Statistički ured Europske zajednice (Eurostat) je u kolovozu 2018. godine dostavio svim nacionalnim statističkim zavodima država članica obavijest o pokretanju novog kruga izmjena NUTS klasifikacije – NUTS 2019. Države članice koje su bile zainteresirane za izmjenu nacionalne statističke klasifikacije bile su obvezne dostaviti Eurostatu prijedloge najkasnije do 1. veljače 2019., što je Državni zavod za statistiku (DZS) i učinio te se do kraja 2019. očekuje potvrda Eurostata o primjeni nove službene NUTS klasifikacije kojom će se izmijeniti postojeća podjela Republike Hrvatske (RH) na NUTS 2 razini.

Hrvatska i NUTS klasifikacija

Prema trenutno važećoj NUTS klasifikaciji Republika Hrvatska dijeli se na dvije NUTS 2 regije⁴, regiju Kontinentalna Hrvatska sastavljenu od 14 kontinentalnih županija uključujući i Grad Zagreb i regiju Jadranska Hrvatska u čijem se sastavu nalazi sedam jadranskih županija.

¹ Regionalne potpore predstavljaju jedan od dopuštenih oblika državnih potpora unutar EU-a. Uvjeti njihove primjene pobliže se razrađuju kroz tzv. Smjernice o regionalnim potporama (*Regional Aid Guidelines*) koje donosi Europska komisija za svako sedmogodišnje proračunsko razdoblje.

² U EU-u postoje NUTS jedinice koje odstupaju od navedenih kriterija, a što je prvenstveno povezano s mogućnošću da regije koje imaju administrativna obilježja budu prihvaćene kao NUTS jedinice određene razine, premda im broj stanovnika odstupa od donje ili gornje granice. Također, u nekim slučajevima radi se o povijesnim iznimkama, koje su prihvaćene prije nego što je prva NUTS uredba iz 2003. stupila na snagu.

³ Konkretno, radi se o Europskom fondu za regionalni razvoj i Europskom socijalnom fondu. U slučaju Kohezijskog fonda pravila sufinanciranja i iznosi alokacije utvrđuju se temeljem odgovarajućih vrijednosti parametara za nacionalnu razinu.

⁴ Ova klasifikacija službeno je stupila na snagu u rujnu 2012. godine.

Glavni nedostatak podjele na NUTS 2 regije iz 2012. je velik utjecaj Grada Zagreba na BDP po stanovniku Kontinentalne Hrvatske, što je rezultiralo smanjenim mogućnostima korištenja tzv. regionalnih potpora za područje nekadašnje Panonske regije⁵. Naime, pragovi za utvrđivanje dopuštenih razina regionalnih potpora utvrđuju se na 45 posto, 60 posto i 75 posto BDP-a po stanovniku u odnosu na prosjek EU-a. Budući da BDP po stanovniku Kontinentalne Hrvatske prelazi 60 posto prosjeka EU-a, najslabije razvijeni dijelovi te regije kao što su Slavonija i Baranja te Sisačko-moslavačka županija nisu u mogućnosti ostvarivati maksimalne stope regionalnih potpora⁶.

S obzirom na to da je Grad Zagreb u međuvremenu prešao 800.000 stanovnika, došlo je do mogućnosti njegova izdvajanja kao zasebne NUTS 2 regije. Mogućnost izdvajanja prvi put Grada Zagreba kao zasebne NUTS 2 regije predstavlja važnu novinu kojom se konačno može utvrditi podjela na NUTS 2 razini koja će omogućiti najpovoljnije uvjete za korištenje fondova EU-a i regionalnih potpora.

Prijedlog nove NUTS 2 klasifikacije za Hrvatsku

Uzimajući u obzir sva dosadašnja iskustva s podjelom na NUTS 2 regije, stručnjaci Instituta za međunarodne odnose izradili su studiju o prijedlogu nove NUTS 2 podjele⁷. Autori studije utvrdili su tri osnovna cilja koja se žele ostvariti novom podjelom:

1. Omogućiti najpovoljnije uvjete za što veći broj stanovnika RH u pogledu pravila dodjele regionalnih potpora, odnosno ostvariti maksimalan doprinos buduće NUTS 2 podjele poticanju razvoja slabije razvijenih područja u RH.

2. Osigurati što bolje uvjete za korištenje sredstava kohezijske politike za što veće područje RH, odnosno ostvariti što povoljnije uvjete nacionalnog sufinanciranja projekata s obzirom na pravila koje donosi prijedlog Uredbe o fondovima 2021. – 2027.
3. Formirati što homogenije regije po stupnju razvijenosti i drugim važnim obilježjima, što će pospješiti vođenje politike regionalnog razvoja jer će takva podjela omogućiti jasno diferenciranje slabijih i razvijenijih područja.

Studijom je definirano devet varijanti, koje su se zatim ocjenjivale i od kojih su izabrane dvije najpovoljnije, te je zatim jedna varijanta odabrana kao službeni prijedlog Hrvatske za novu NUTS 2 podjelu. Obje najpovoljnije opcije predlažu uspostavu četiri NUTS 2 regije: regiju Središnja i Istočna Hrvatska, regiju Sjeverna Hrvatska, regiju Jadranska Hrvatska te Grad Zagreb kao zasebnu NUTS 2 regiju. Jedina razlika između te dvije varijante je u položaju Bjelovarsko-bilogorske županije. Prema prvoj varijanti ta se županija nalazi u sastavu NUTS 2 regije Središnja i Istočna Hrvatska, zajedno sa slavonskim županijama te Sisačko-moslavačkom i Karlovačkom županijom, dok je prema drugoj varijanti ta županija sastavni dio regije Sjeverna Hrvatska, zajedno sa Zagrebačkom, Krapinsko-zagorskom, Varaždinskom, Međimurskom i Kopriivničko-križevačkom županijom (tablica 1). Obje varijante omogućuju najvišu razinu regionalnih potpora za vrlo visoki postotak površine i stanovnika RH, vrlo povoljne stope sufinanciranja iz EU fondova za najveći broj stanovnika te relativno mali rizik vezan za prelazak referentnih pragova kao i za mogućnost eventualne promjene NUTS 2 regija u razdoblju 2028. – 2034. i kasnije. Na sjednici Vlade RH održanoj 23. siječnja 2019. usvojena je

⁵ U razdoblju od 2007. do 2012. godine na snazi je bila podjela na tri statističke regije druge razine: Sjeverozapadna Hrvatska, Središnja i Istočna (Panonska) Hrvatska i Jadranska Hrvatska.

⁶ Jednostavno pojašnjenje što to znači može se dati na primjeru male tvrtke koja ulaže 100 novčanih jedinica u proširenje proizvodnih kapaciteta. Ukoliko bi NUTS 2 regija u kojoj se tvrtka nalazi imala pravo na maksimalni iznos potpora (u slučaju da je BDP po stanovniku manji od 45 posto prosjeka EU-a), tvrtka bi mogla ostvariti 70-postotnu potporu iz javnih izvora za investiciju. Međutim, temeljem postojeće podjele tvrtka bi imala pravo na 55 posto maksimalne potpore iz javnih izvora za svoju investiciju.

⁷ Puljiz, J. i Biondić, I. (2019). *Izrada prijedloga nove NUTS 2 klasifikacije u Republici Hrvatskoj*.

Tablica 1. Dvije najpovoljnije varijante podjele na NUTS 2 regije

Varijanta	Naziv NUTS 2 regije	Županije koje bi pripadale pojedinoj regiji
Varijanta 1*	1a Središnja i Istočna Hrvatska	Bjelovarsko-bilogorska, Virovitičko-podravsko, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska, Sisačko-moslavačka, Karlovačka
	1b Sjeverna Hrvatska	Zagrebačka, Krapinsko-zagorska, Varaždinska, Međimurska, Koprivničko-križevačka
	1c Jadranska Hrvatska	Primorsko-goranska, Ličko-senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska, Istarska, Dubrovačko-neretvanska
	1d Grad Zagreb	Grad Zagreb
Varijanta 6	1a Središnja i Istočna Hrvatska	Virovitičko-podravsko, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska, Sisačko-moslavačka, Karlovačka
	1b Sjeverna Hrvatska	Bjelovarsko-bilogorska, Zagrebačka, Krapinsko-zagorska, Varaždinska, Međimurska, Koprivničko-križevačka
	1c Jadranska Hrvatska	Primorsko-goranska, Ličko-senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska, Istarska, Dubrovačko-neretvanska
	1d Grad Zagreb	Grad Zagreb

Napomena: * Varijanta 1 prihvaćena je kao službeni prijedlog RH za novu podjelu na NUTS 2 regije.

Izvor: Puljiz i Biondić (2019).

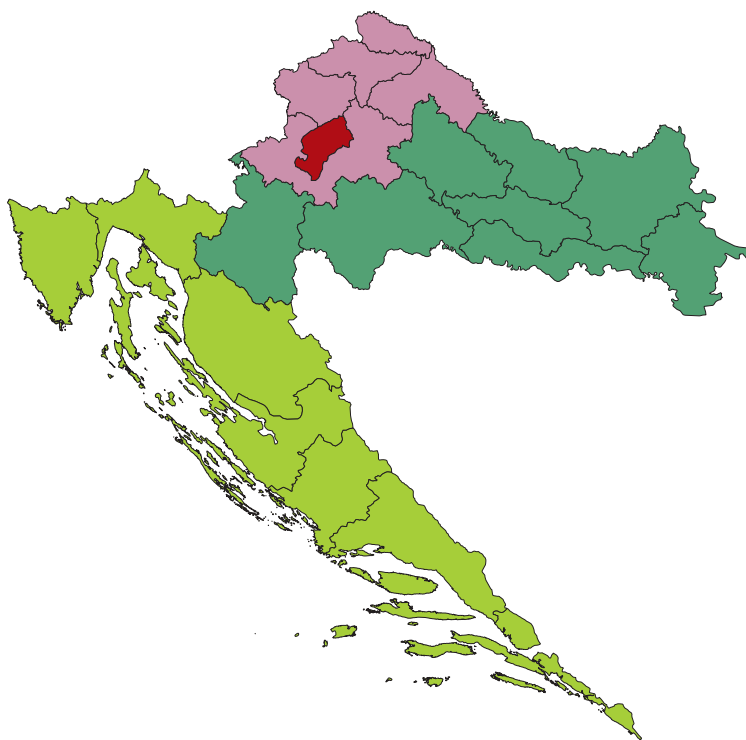
Odluka o pokretanju postupka izmjene prostornih jedinica za statistiku 2. razine (NUTS 2) kojom je odabrana varijanta prema kojoj se RH dijeli na četiri NUTS 2 regije – Središnju i Istočnu Hrvatsku, Sjevernu Hrvatsku, Jadransku Hrvatsku i Grad Zagreb, a prema kojoj se Bjelovarsko-bilogorska županija priključuje Središnjoj i Istočnoj Hrvatskoj. Prednost varijanti 1 dana je zbog nešto većeg broja stanovnika obuhvaćenih regijom Središnja i Istočna Hrvatska čiji je BDP po stanovniku ispod 45 posto prosjeka EU-27 mjereno standardom kupovne moći.

Prijedlog nove podjele na NUTS 2 razini (slika 1) za veliki dio područja RH omogućuje ostvarenje prava na veći stupanj regionalnih potpora nego što bi to bio slučaj da se nastavi s korištenjem postojeće klasifikacije, i to predstavlja najveću pozitivnu promjenu koju donosi nova klasifikacija. Dodatna važna korist ogleđa se u tome što bi statistika koja se prikuplja na NUTS 2 razini bila

puno upotrebljivija za potrebe regionalne analize i regionalne politike nego sada.

Najveći dobitnici nove podjele bile bi županije na području Slavonije i Baranje te Sisačko-moslavačka i Karlovačka županija. Kod njih bi razina regionalnih potpora rasla za 25 posto u odnosu na sadašnje stanje. Nadalje, županije u sjeverozapadnom dijelu Hrvatske također bi ostvarile pravo na 10-postotno uvećanje regionalnih potpora u odnosu na sadašnje stanje. Županije s područja Jadranske Hrvatske nominalno bi ostale na istoj razini potpora. Međutim, u stvarnosti bi i one zabilježile uvećanje regionalnih potpora budući da je većina intervencija temeljenih na regionalnim potporama do sada uključivala primjenu smanjene razine potpora za 10 posto kako bi se u praksi promovirala ista razina regionalnih potpora za Jadransku i Kontinentalnu Hrvatsku.

Slika 1. Prijedlog nove podjele na NUTS 2 razini

Izvor: Puljiz i Biondić (2019).

Jedini gubitnik u svim varijantama jest Grad Zagreb. Budući da bi zbog razine BDP-a po stanovniku stekao status razvijene regije, razina obveznog nacionalnog sufinanciranja na području Grada Zagreba bi u razdoblju 2021. – 2027. iznosila 60 posto umjesto 30 posto u slučaju zadržavanja postojeće podjele. Također, korisnici regionalnih potpora na području Grada Zagreba imali bi 5 posto nižu razinu regionalnih potpora nego što je to sada slučaj.

Autori priloga: Jakša Puljiz i Ivana Biondić

Izvori:

Europska komisija. (2003). *Uredba (EZ) br. 1059/2003 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi zajedničkog razvrstavanja prostornih jedinica za statistiku (NUTS)*. Preuzeto s: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?uri=CELEX:32003R1059R\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?uri=CELEX:32003R1059R(01))

Europska komisija. (2013). *Službeni list Europske unije, C 209*. Preuzeto s: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=OJ%3AC%3A2013%3A209%3ATOC>

Europska komisija. (2013). *Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006*. Preuzeto s: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/TXT/?uri=celex%3A32013R1303>

Puljiz, J. i Biondić, I. (2019). *Izrada prijedloga nove NUTS 2 klasifikacije u Republici Hrvatskoj*. Zagreb: Institut za razvoj i međunarodne odnose.

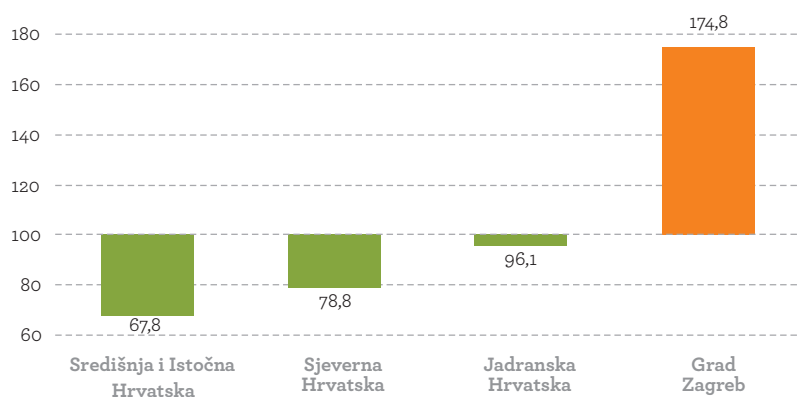
Vlada Republike Hrvatske. (2019). *Odluka o pokretanju postupka izmjene prostornih jedinica za statistiku 2. razine (NUTS 2)*. Preuzeto s: <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2019/139%20sjednica%20VRH/139%20-%201.docx> ■

BDP prema prijedlogu nove NUTS 2 klasifikacije

Zanimljivo je analizirati regionalne razlike u visini BDP-a po stanovniku koje proizlaze iz prijedloga nove podjele Hrvatske na NUTS 2 regije. Prema podacima za 2016. godinu najviši BDP po stanovniku ostvario bi se u NUTS 2 regiji Grad Zagreb i to 74,8 posto viši od državnog prosjeka. Zatim slijedi NUTS 2 regija Jadranska Hrvatska (96,1 posto državnog prosjeka), koja ostaje istog obuhvata kao i prema važećoj podjeli na NUTS 2 regije. BDP po stanovniku NUTS 2 regije Sjeverna

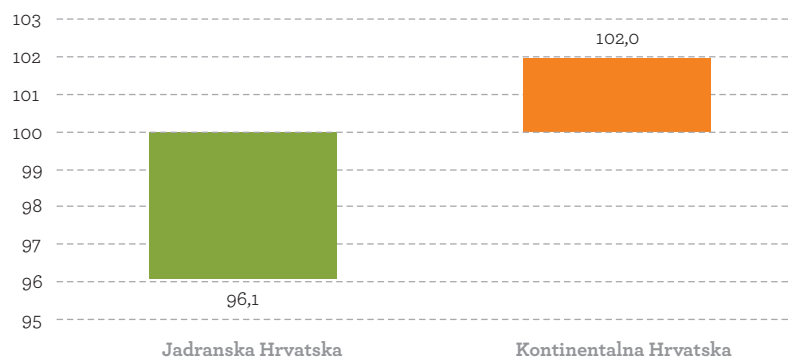
Hrvatska bio bi za 27,2 posto niži od nacionalnog, dok bi Središnja i Istočna Hrvatska za državnim prosjekom zaostala za 32,2 posto. Za usporedbu, važeća podjela Hrvatske na dvije NUTS 2 regije ne ukazuje na značajnije regionalne razlike prema visini ostvarenog BDP-a po stanovniku. Tako je BDP po stanovniku Kontinentalne Hrvatske u 2016. godini bio za 2 posto viši od državnog prosjeka, dok je BDP po stanovniku Jadranske Hrvatske bio 3,9 posto niži od državnog prosjeka. ■

Slika 2. Prijedlog nove NUTS 2 klasifikacije za Republiku Hrvatsku
- BDP po stanovniku za četiri NUTS 2 regije, 2016., RH = 100

Izvor: Izrada autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

Slika 3. BDP po stanovniku za dvije NUTS 2 regije, 2016., RH = 100

Izvor: Izrada autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

Projekti zelene infrastrukture

Zelena infrastruktura definirana je kao “strateški planirana mreža prirodnih i poluprirodnih područja s drugim ekološkim obilježjima koja su osmišljena i kojima se upravlja kako bi se omogućio velik broj usluga ekosustava”. Obuhvaća zelene prostore (ili plave ako je riječ o vodnim ekosustavima) i druga fizička obilježja u kopnenim (uključujući obalna područja) i pomorskim područjima. Zelena infrastruktura nalazi se u ruralnim i u urbanim okruženjima. Zeleni prostori velike biološke raznolikosti mogu imati različite korisne funkcije, često i uz niske troškove, za dobrobit ljudi, prirode i gospodarstva. Promišljanje zelene infrastrukture treba postati standardnim dijelom prostornog planiranja i teritorijalnog razvoja, koje bi se potpuno integriralo u provedbu politika čiji se ciljevi mogu u cjelini ili djelomično ostvariti rješenjima temeljenima na prirodi.

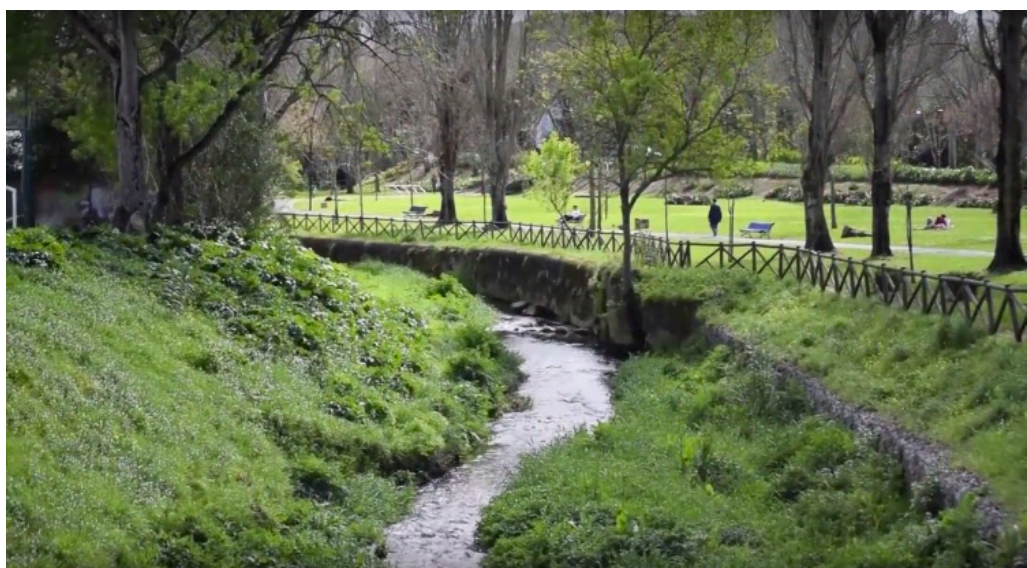
Na razini EU-a glavna područja politike u kojima će se promicati zelena infrastruktura su regionalne ili kohezijske politike, politike u područjima klimatskih promjena i okoliša, politike upravljanja rizicima od katastrofa, zdravstvene i potrošačke politike te zajednička poljoprivredna politika. U strategiji EU-a za zelenu infrastrukturu istaknuta je potpora projektima zelene infrastrukture na razini EU-a

gdje se države članice i regije potiče da iskoriste mogućnosti za razvoj zelene infrastrukture u prekograničnom/transnacionalnom kontekstu.

U državama članicama uspješno je provedeno samo nekoliko transnacionalnih inicijativa, poput Europskog zelenog pojasa ili Zelenog koridora donjeg toka Dunava. Procijenjeno je da je za svaki hektar obnovljenog poplavnog područja osigurano 500 eura godišnje u uslugama ekosustava, čime se pridonosi diversifikaciji izvora zarade na lokalnoj razini.

Na razini nacionalnih projekata vrlo je zanimljiv projekt u metropolitanskom području Lisabona. “Green and Blue Corridor” odnosi se na kreiranje parka (Parque Queluz-Jamor) koji pokriva područje od oko 10 km² koje dijele tri gradske općine (Sintra, Amadora i Oeiras) u metropolitanskom području

Rijeka Jamor u Lisabonu

Izvor: <https://ecocitylisboa.wordpress.com/2018/05/27/lisbons-green-and-blue-axis/>

Lisabona. U srpnju 2016., općine su zajedno s kompanijom Parques de Sintra – Monte da Lua (PSML) potpisale zajednički protokol o suradnji i razvoju “zelenog i plavog koridora”.

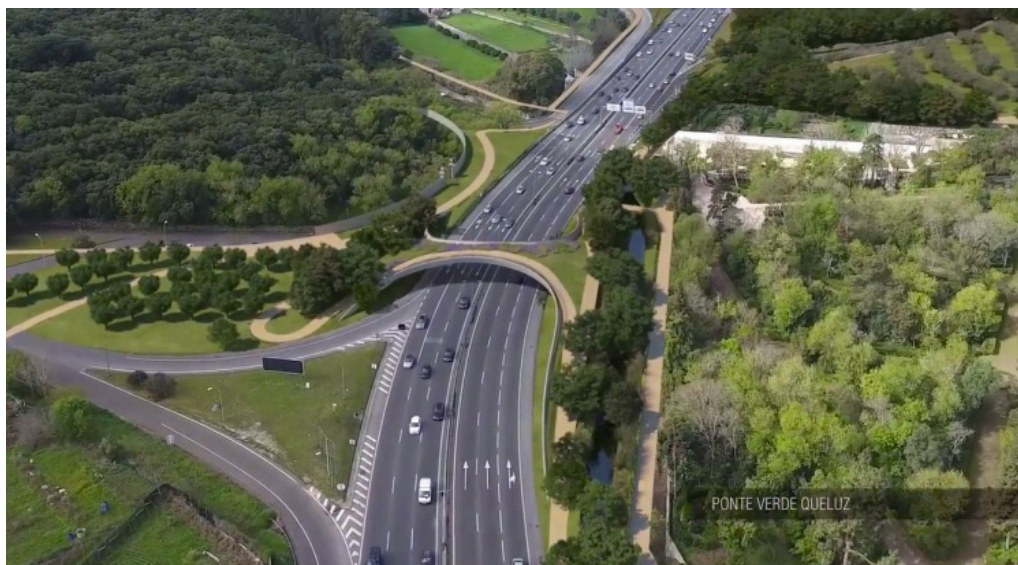
Svi sudionici projekta usmjerili su se prema integriranom razvoju svoje regije kako bi osigurali dobro ekološko stanje rijeke Jamor i obnovu okolnog javnog prostora. Strategijom “zelenog i plavog koridora” nastoji se unaprijediti povezanost gusto naseljenog, rascjepkanog i vrlo kompleksnog prigradskog teritorija, uz istodobno olakšavanje mobilnosti između nekoliko javnih objekata u blizini tog koridora. Očekuje se da će projekt unaprijediti kvalitetu okolišnog i kulturnog kapitala, kao i kvalitetu života lokalnog stanovništva i doprinijeti razvoju turizma. Dugoročno se očekuje da će projekt ojačati zelenu mrežu metropole, doprinijeti teritorijalnoj koheziji i smanjiti ugljični otisak regije.

Unaprjeđenje infrastrukture za “meku” mobilnost i stvaranje novih gradskih parkova pozitivno će utjecati i na socijalnu koheziju. Projekt “zelenog i plavog koridora” razvijao se u nepovoljnim uvjetima financijske krize, smanjivanja proračunskog novca i

usporavanja investicija. Međutim, projekt je imao koristi od reforme javne upravne u Portugalu, kojom se jačala politička decentralizacija. Kako bi u svom području primijenili “zeleni i plavi koridor”, sve tri jedinice lokalne uprave prednost daju fleksibilnim oblicima strateškog operativnog planiranja.

Svaka je lokalna jedinica izabrala pristup koji najbolje odgovara njenoj postojećoj razvojnoj strategiji. Projekt podrazumijeva perspektivu strateškog planiranja s vizijom održive mobilnosti i kvalitete života u prigradskim područjima kojima nedostaju zeleni i javni prostori. Projekt također doprinosi ublažavanju klimatskih promjena reguliranjem riječnih tokova, sprečavanjem poplava i povećanjem zelenih područja stvaranjem zelenog koridora – najvećeg u gradskom području. Projektom se potiču i nove ekonomske mogućnosti promicanjem gospodarstva povezanog s turizmom i dokolicom, na temelju prirodnog i kulturnog kapitala, i to u područjima u kojima su te aktivnosti bile rijetke. Pored toga, potiče se i prijelaz na niskougljično gospodarstvo (izgradnjom pješačkih i biciklističkih koridora). ■

Zeleni most Queluz

Izvor: <https://ecocitylisboa.wordpress.com/2018/05/27/lisbons-green-and-blue-axis/>

Urbana morfologija

Objavom rada *Deutsche Stadtanlagen* (Fritz, 1894)⁸ započinje razvoj profesionalnog interesa za oblikovanje gradova, a na visokoškolskim ustanovama započinje podučavanje urbane morfologije.

Riječ *morfologija* prvi je put koristio Johann Wolfgang von Goethe krajem 18. stoljeća označavajući “znanost koja se bavi suštinom oblika”. Iako je bila predložena kao grana biologije, opća i apstraktna priroda morfologije omogućuje njenu primjenu u različitim područjima. Također, na kraju 19. stoljeća u središnjoj Europi počinje se koristiti u proučavanju gradova.

Urbana morfologija je znanost koja proučava fizički oblik gradova koji se sastoji od uličnih obrazaca, veličina i oblika zgrada, arhitekture i gustoće, kao i glavne agente i procese koji oblikuju gradove tijekom vremena. Morfologija grada uglavnom

se bavi izgradnjom grada, što uključuje njegov unutarnji i vanjski tlocrtni plan koji ukazuje na raznolikost funkcija grada. Zbog kompleksnosti proučavanja ovog “objekta”, urbana morfologija interdisciplinarna je prirode, a pridonose joj, između ostaloga, različita područja kao što su arhitektura, geografsko planiranje i povijest.

Posljednjih nekoliko desetljeća sve više se daje značaj urbanoj formi u različitim dimenzijama našeg života u gradovima – društvenoj, ekonomskoj i okolišnoj. Posljedično, urbana morfologija zauzela je ključnu ulogu u raspravama o prošlim, sadašnjim i budućim gradovima, dok podučavanje urbane morfologije pomaže u razumijevanju oblikovanja gradova, izbjegavanju ponavljanja pogrešaka te unaprjeđenju upravljanja razvojem gradova. ■

⁸ Fritz, J. (1894). *Deutsche Stadtanlagen*. Strasbourg: Heitz & Mündel.

Događanja

- **AESOP – Association of European Schools of Planning**, <http://www.aesop-planning.eu/>

- **ERSA – European Regional Science Association**, <http://www.ersa.org>

ERSA – Hrvatska sekcija

kontakt za Hrvatsku: dr. sc. Vinko Muštra,
vinko.muštra@efst.hr

60th ERSA Congress, Bolzano, Italija (u najavi)
Događanja (godišnje konferencije, ljetne/zimske škole, radionice) ostalih ERSA sekcija tijekom 2019. i 2020. godine možete provjeriti na:
<http://ersa.org/upcoming-events/>

- **EURA – European Urban Research Association**, <http://www.eura.org>

kontakt za Hrvatsku: dr. sc. Dubravka Jurlina
Alibegović, djurlina@eizg.hr

EURA 2020 conference “Contradictions Shaping Urban Futures”, 15.-17. lipnja 2020., Oslo, Norveška, <https://www.eura2020.org/>
25th International Conference on Urban Planning and Regional Development in the Information Society “GeoMultimedia 2020”, 15.-18. travnja 2020., Aachen, Njemačka, <https://eira.org/>

- **RSA – Regional Studies Association**, <http://www.regionalstudies.org/>

predstavica za Hrvatsku: dr. sc. Marijana Sumpor,
marisumpor@yahoo.com

RSA Annual Conference 2020 “Transformations: Relational spaces, beyond urban and rural”, 17.-20. lipnja 2020., Ljubljana, Slovenija, u organizaciji Sveučilišta u Ljubljani, <https://www.regionalstudies.org/events/2020rsaannualconf/>
Događanja (godišnje konferencije, ljetne/zimske škole, radionice) nacionalnih i regionalnih RSA udruženja tijekom 2019. i 2020. godine možete provjeriti na: <https://www.regionalstudies.org/conferences-events/>, a istraživačke potpore na: <https://www.regionalstudies.org/funding/>

- **RSAI – Regional Science Association International**, <http://www.regionalscience.org/>

Događanja (godišnje konferencije, ljetne/zimske škole, radionice za doktorande itd.) nacionalnih i regionalnih RSAI udruženja tijekom 2019. i 2020. godine možete provjeriti na:

<http://www.regionalscience.org/> <http://www.regionalscience.org/~region2da0alh/>

9th International Scientific Conference “Tourism, Innovations and Entrepreneurship”, 26.-28. rujna 2019., Poreč, Hrvatska, u organizaciji Fakulteta ekonomije i turizma “Dr. Mijo Mirković”, <https://fet.unipu.hr/tie2019>

11th International Odyssey Conference on Economics and Business, 16.-20. lipnja 2020., Šibenik, Hrvatska, u organizaciji Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, <https://odyssey.net.efzg.hr/>

- **HEM – Hrvatska evaluatorska mreža**, <http://www.evalucija.hr/>

3. Regionalna konferencija evaluatora zapadnog Balkana i zemalja jugoistočne Europe, 8.-9. studenog 2019., Beograd, Srbija, <http://www.evalucija.hr/index.html>

Obrazovanje

- **Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Odjel za ekonomiju i turizam “Dr. Mijo Mirković”**

Specijalistički poslijediplomski studij “Europske integracije, regionalni i lokalni razvoj”, informacije na e-mail: sagaber@unipu.hr ili ikersan@unipu.hr

- **Sveučilište u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Studij agroekonomika, predmet Regionalni i ruralni razvoj, <http://www.pfos.unios.hr/hr/nastava/studiji-nastava/preddiplomski-sveucilisni-studij/agroekonomika-preddiplomski/2-godina/regionalni-i-ruralni-razvoj/>

- **Sveučilište u Rijeci, Ekonomski fakultet**

Specijalistički poslijediplomski studij “Menadžment u javnom sektoru”, https://www.efri.uniri.hr/hr/menadzment_u_javnom_sektoru/40

Edukativne aktivnosti drugih institucija

- **Sveučilište u Zadru i Sveučilište u Teramu (Italija)**

Združeni poslijediplomski sveučilišni studij "Sociologija regionalnog i lokalnog razvoja", <http://www.unizd.hr/sociologija/Me%C4%91unarodnidoktorskestudijSocReg/tabid/4950/Default.aspx>

- **Sveučilište u Zagrebu**

Centar za poslijediplomske studije, sveučilišni interdisciplinarni poslijediplomski specijalistički studij "Upravljanje gradom", <http://www.unizg.hr/istrazivanje/specijalisticki-studiji/sveucilisni-interdisciplinarni-specijalisticki-studiji/upravljanje-gradom/>

Centar za poslijediplomske studije, sveučilišni interdisciplinarni poslijediplomski specijalistički studij "Priprema i provedba EU projekata", <http://www.unizg.hr/istrazivanje/specijalisticki-studiji/sveucilisni-interdisciplinarni-specijalisticki-studiji/eu-projekti/>

Ekonomski fakultet, poslijediplomski specijalistički studij "Lokalni ekonomski razvoj", <http://www.efzg.unizg.hr/default.aspx?id=7460>

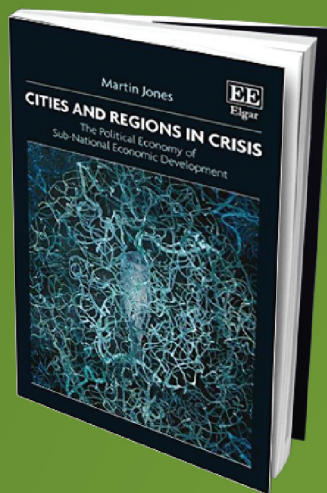
Geografski odsjek Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, poslijediplomski doktorski studij geografije, http://www.pmf.unizg.hr/geog/doktorski_studij/program_i_struktura_studija i diplomski sveučilišni studij geografije, smjer Prostorno planiranje i regionalni razvoj, https://www.pmf.unizg.hr/geog/nastava/raspored_predavanja/prostorno_planiranje

Fakultet političkih znanosti, poslijediplomski specijalistički studiji "Lokalna demokracija i razvoj", http://www.fpzg.unizg.hr/studiji/poslijediplomski/specijalisticki_studiji/lokalna_demokracija_i_razvoj i "Prilagodba Europskoj uniji: Upravljanje projektima i korištenje fondova i programa EU", http://www.fpzg.unizg.hr/studiji/poslijediplomski/specijalisticki_studiji/pEU

- **Hrvatska evaluatorska mreža – HEM,** regionalni trening evaluatora (do kraja godine) – u najavi

- **Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (MRRFEU),** edukacijski program, <https://strukturnifondovi.hr/edukacije/>

- **Državna škola za javnu upravu (DŠJU),** edukacijski program, <https://www.dsju.hr/dsju/program/workshop/list>

Cities and Regions in Crisis: The Political Economy of Sub-National Economic Development

Jones, M. (2019). *Cities and Regions in Crisis: The Political Economy of Sub-National Economic Development*. Cheltenham i Northampton, MA: Edward Elgar Publishing. ISBN: 978 1 84376 876 0.

U knjizi se istražuju mehanizmi, institucije i prostor ekonomskog razvoja na razini gradova i regija. Inovativno se ispituje kako donositelji politika rješavaju probleme i nude rješenja intervencija u različitim gradovima i regijama. Oslanjajući se na različite pristupe državnoj intervenciji, neoliberalizmu, teorijama krize i kontradikcije te depolitizaciji, knjiga objašnjava neuspjeh u politici i kako na nju utječe gospodarski razvoj. Uz stalne promjene zakonodavstva, postojanje niza institucionalnih inicijativa i ministarskih odgovornosti, pokazalo se da se lokalni i regionalni ekonomski razvoj nalazi na kritičnom raskrižju. U knjizi se mogu naći odgovori i na niz drugih tema, od novog lokalizma i regionalizma do alternativa neoliberalizmu.

Handbook of Regional Growth and Development Theories

Capello, R. i Nijkamp, P., Ur. (2019). *Handbook of Regional Growth and Development Theories*. Revised and Extended Second Edition. Cheltenham i Northampton, MA: Edward Elgar Publishing. ISBN: 978 1 78897 001 3.

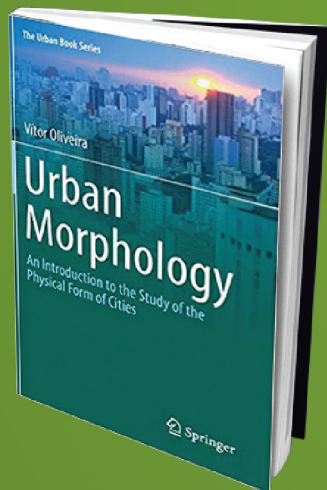
Regionalna ekonomika disciplina je koja postoji već nekoliko desetljeća, a u posljednjem desetljeću doživjela je značajne promjene rezultirajući pojavom nekolicine novih perspektiva. Istovremeno metodologija regionalne ekonomike doživljava iznenađujuće pomake. Ovaj udžbenik u potpunosti je revidiran i ažuriran te donosi niz priloga dobro poznatih međunarodnih stručnjaka s pregledom novih smjerova u regionalnoj ekonomici. Cilj je prikazati najsuvremenije teorije kojima se nastoji objasniti regionalni rast i lokalni razvoj. Autori naglašavaju recentne teoretske napretke, normativne mogućnosti te naizmjenično stvaranje ideja između regionalnih i *mainstream* ekonomista.

Urban Morphology: An Introduction to the Study of the Physical Form of Cities

Oliveira, V. (2016). *Urban Morphology: An Introduction to the Study of the Physical Form of Cities*. New York, NY: Springer International Publishing. ISBN: 978 3 319 32083 0.

Ovo je knjiga o gradovima ili točnije o fizičkom obliku gradova. Započinje prezentacijom osnovnih elemenata urbane sredine – ulica, urbanih blokova, manjih dijelova površine te zgrada. Struktura naših gradova i fundamentalnih dionika objašnjava evoluciju gradova kroz povijest te funkcioniranje suvremenih gradova. Nakon prvotnog fokusa na "objekt" (gradovi), knjiga opisuje kako se različiti istraživači i različite škole misli bave ovim objektom od same pojave urbane morfologije. Konačno, knjiga pokušava identificirati koji su najvažniji doprinosi koje urbana morfologija može ponuditi suvremenim gradovima, društvima i ekonomijama.

Poziv

Ako ste došli do zanimljivih znanstvenoistraživačkih spoznaja i rezultata, provodite uspješan razvojni projekt i želite podijeliti informacije o tome, ili pripremate događaj o kojem želite informirati kolegice i kolege, slobodno nam prosljedite informaciju koju ćemo rado uključiti u jedan od sljedećih brojeva **Regio-novosti**.